

GROEN

Najaar 2025 nummer 85

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel. 050-3095304
Secretaris	Daniëlle Visser	e-mail: secr.ivnep@gmail.com
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel. 050-3092973 bankrekeningnummer: NL59INGB0000820257
Lid	vacature	vacature

Werkgroepen en coördinatoren

Bomen, RO en Milieu	Tineke van den Berg	0503094337
Bijenbos	Leo Stockmann	0503095304
Publiciteit	Leo Stockmann	0503095304
Planten	Ferry Wilkens	0503092348
Vogels	Leo Stockmann	0503095304
Jeugd 6-8 jr	Jolanda van den Bosch	0612575057
Jeugd 9-12 jr en 12+	Liesbeth AB	0618294728
Vlinderkampje	Tineke van den Berg	0503094337

Omslagfoto: *Hulst, vrouwelijke struik met bessen.* De bessen zijn giftig voor mensen maar eetbaar voor lijsterachtigen, zoals merel, zanglijster, koperwiek en kramsvogel (foto: Leo Stockmann)

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen/coördinatoren IVN Eelde –Paterswolde	2
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Even voorstellen: nieuwe secretaris	5
Samenkomst bestuurders IVN in de gemeente Tynaarlo	6
Activiteitenprogramma herfst 2025 – voorjaar 2026	7
Natuurfoto's van Bertus van der Velde	8
Bijzondere waarnemingen in trektijd	10
Wandeling Lettelberterpetten	12
Zonnige jaarmarkt: steenuil, slak en spelplezier	14
Excursie gierzwaluwen kijken	16
Wandeling Noordsche Veld	18
Bezoek aan de Bongerd Groote Veen	20
Gezellige en geslaagde maaidag Bijenbos	22
Slootjesdagen 2025: kleine beestjes, groot plezier	23
Nachtvlinderexcursie Vlinderkampje	27
Natuurberichten	30
Opmerkelijke zomereik Schoollaan	32
Eigenaardig gevormde berkenzwam in Vosbergen	33
Voedselbos: landbouw én natuur in balans	34
Advertenties van winkels en bedrijven die IVN E-P steunen	37
Onze werkgroepen en communicatie	43

Voorwoord

We hebben het afgelopen half jaar kunnen genieten van een grote verscheidenheid aan buitenactiviteiten: onder andere planten - en zadenruilbeurzen, enkele wandelingen, slootjesdagen, een nachtvlinder- en een gierzwaluwenexcursie, een bezoek aan de fruitboomgaard Bongerd Groote Veen en natuurwerkdagen in het Bijenbos en het Vlinderkampje. Van verschillende activiteiten wordt in deze Groen verslag gedaan. Mooi is dat de activiteiten vaak goed bezocht worden.

Meerdere leden hebben voor deze Groen een natuurbericht aangeleverd met mooie foto's daarbij. Dank daarvoor.

Daniëlle Visser is onze nieuwe secretaris en zij stelt zich in deze Groen graag aan u voor.

U heeft onlangs bericht ontvangen dat ik op de Algemene Ledenvergadering van begin april 2026 zal aftreden als voorzitter. Van 1994-1998 en van 2008-2026 heb ik die taak op me genomen en met genoegen uitgevoerd. Het is tijd geworden voor een nieuw gezicht als vertegenwoordiger van onze vereniging. Ook stop ik met coördinerende taken binnen werkgroepen en PR (ook Groen). Binnen onze vereniging moeten anderen die taken over gaan nemen. Dat moet toch mogelijk zijn!

In deze Groen uiteraard ook weer een overzicht van activiteiten voor het komende half jaar.

Leo Stockmann, voorzitter

Even voorstellen: nieuwe secretaris

Tijdens de ALV van afgelopen maart ben ik toegetreden tot het bestuur van IVN Eelde-Paterswolde. Sindsdien ben ik langzaam aan het wennen aan mijn nieuwe rol als secretaris.

Naast mijn betrokkenheid bij IVN werk ik in het Wilhelmina Ziekenhuis in Assen, waar ik met veel plezier mijn dagelijks werk doe. De natuur is voor mij een fijne tegenhanger van het soms drukke ziekenhuisleven, een plek om tot rust te komen, maar ook om actief bezig te zijn en bij te dragen aan natuureducatie en bewustwording. In mijn vrije tijd ben ik graag buiten: ik wandel regelmatig, doe aan yoga, en sinds kort ben ik ook gids in de Onlanden via Natuurmonumenten. De natuur brengt mij rust, én verwondering, ik sta vaak stil bij de mooie en verrassende dingen die je onderweg tegenkomt. Ik kijk ernaar uit om mijn steentje bij te dragen aan IVN Eelde-Paterswolde, samen met het bestuur én natuurlijk met jullie als leden. En... we kunnen nog versterking gebruiken in het bestuur! Lijkt het je leuk om mee te denken, organiseren of ondersteunen? Laat het vooral weten of spreek één van ons eens aan.

Hartelijke groene groet, Daniëlle Visser-Hoekstra

Samenkomst bestuurders IVN's in de gemeente Tynaarlo

Eenmaal per jaar komen bestuurders van de IVN-afdelingen Zuidlaren, Vries en Eelde-Paterswolde bijeen om van gedachten te wisselen omtrent verenigingszaken, over punten waarop samengewerkt zou kunnen worden en om tot een agenda te komen voor een gesprek met de 'groene afdeling' van de gemeente Tynaarlo: wethouder, beleidsambtenaren, uitvoerende dienst. Op 8 september 2025 kwamen de IVN's bijeen in Plaats de Wereld in Vries. Na de vergadering was het tijd voor een maaltijd met Syrische gerechten. Op de foto hieronder ziet u de bestuurders, onze penningmeester Henk von Eije (tweede van links) en onze voorzitter Leo Stockmann (rechts achteraan). De foto werd genomen door een medewerker van Plaats de Wereld.

Activiteitenprogramma herfst 2025 – voorjaar 2026

(mogelijk komen er nog aanvullingen op onderstaande activiteiten)

Zaterdag 11 oktober 2025

Herfstbeleving bij het **Natuurhuis in Vosbergen**. Middagactiviteiten tussen 13.00 en 17.00 uur. Activiteiten voor jong en oud. Ook is er een IVN-stand.

Zaterdag 1 november 2025

Natuurwerkdag in het **Bijenbos** aan de Helmerdijk. Van 10.00 -13.00 uur. Zaag- en snoeiwerk, verwijderen van Japanse duizendknoop. Wie wil meewerken? Opgave bij Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com

Eind december 2025/Begin januari 2026

Snertwandeling. Nadere mededeling over datum en locatie volgt te zijner tijd.

Woensdag 18 februari 2026

Natuurpubquiz in **Ons Dorpshuis**. De winnaar van de quiz in 2025 – groep Houtsnip – verzorgt deze quiz. Nadere mededelingen volgen te zijner tijd.

Woensdag 1 april 2026

Algemene ledenvergadering in **Ons Dorpshuis**. Aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 11 april 2026

Planten- en zadenruilbeurs bij Greet Geertman en Henk Vugteveen, **Duinkampen 7 Paterswolde**. Van 10.00 - 12.00 uur. Halen, brengen, ruilen of gewoon even gezellig langskomen.

➔ Voor activiteiten IVN Vries en IVN Zuidlaren, zie hun websites

Natuurfoto's van Bertus van der Velde

Al vele jaren lang levert Bertus prachtige foto's aan bij de redactie van ons verenigingsblad Groen. Eigenlijk is Bertus een soort hoffotograaf van planten en insecten voor ons. Vanwege de beperkte ruimte in Groen kunnen helaas niet altijd (al) zijn aangeleverde foto's worden geplaatst.

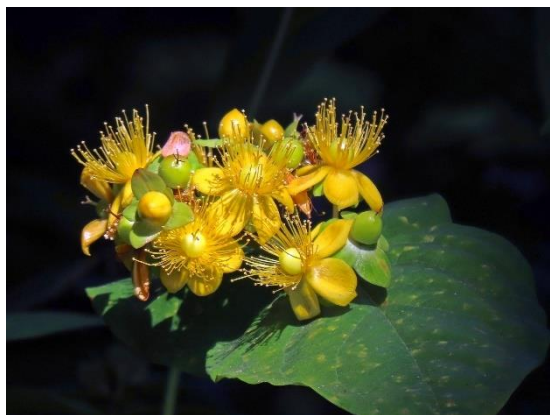
Deze keer (volgende pagina) foto's van

1. Libel, de plasrombout
2. Meikever
3. Dambordvliegen
4. Bloemen van Sint-Janskruid

Hieronder ook een foto van Bertus zelf, geconcentreerd in actie op het Vlinderkampje! (foto: Jannie Rozema)

	1
2	3
4	

Bijzondere waarnemingen in trektijd – Anne van der Zijpp

Soms heb je als vogelaar/fotograaf geluk: je ziet in de verte of soms dichtbij een zeldzame vogel zitten of vliegen. En als je dan ook nog een foto kunt maken, ben je een gelukkig mens.

Het laatste half jaar overkwam me dat twee keer in de Onlanden. In mei reed ik met de auto op het zandpad van het Hoogveld om veldleeuweriken te fotograferen. Het lukte niet erg en ik was van plan maar naar huis te gaan, totdat ik aan de rechterkant een vreemde vogel ontwaarde. Verrekijker erbij en warempel mijn aanvankelijke indruk was goed: een draaihals.

Draaihals (foto: Anne van der Zijpp)

Inmiddels is de draaihals een zeldzame broedvogel in Nederland met enkele exemplaren in Drenthe en meerdere op de Veluwe. Het aantal broedparen schommelt tussen 200 en 230. Het leefgebied van de draaihals wordt negatief beïnvloed door vergrassing van de heide ten gevolge van de stikstofdepositie. Internationaal is de soort niet bedreigd en is het verspreidingsgebied groot te noemen: van heel

Europa tot het noorden van Japan. De overwinteringsgebieden liggen in Centraal-Afrika en Zuidoost-Azië. De vogel behoort tot de spechten, maar ziet er heel anders uit in zijn bruine camouflagepak. Hij nestelt in boomholten, vooral in berken. Ze hakken geen eigen holte uit. Foerageren doen ze vooral op de grond in schrale pioniervegetaties waar ze mieren zoeken met hun lange kleverige tong. De vogels die wij hier in april en mei zien, zijn doortrekkers naar Scandinavië. En ook die zien we maar in kleine aantallen. Geluk gehad dus.

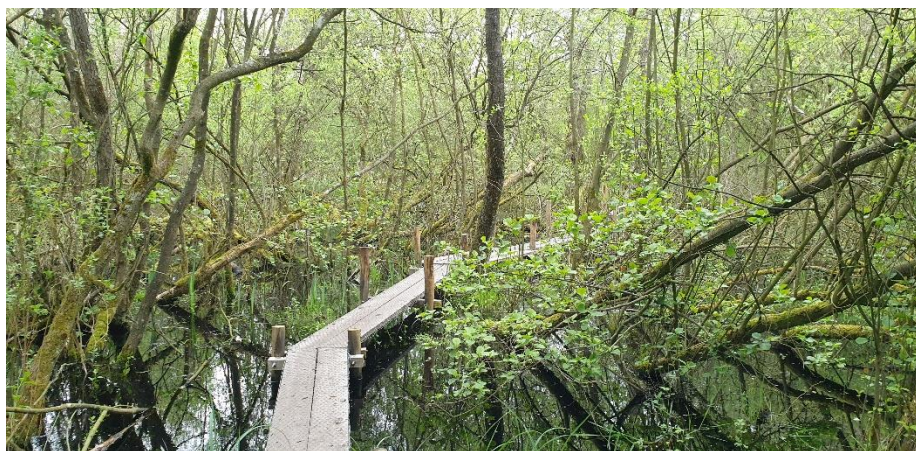
Vaker wordt de wespindief gezien. Zij broeden in vrij kleine aantallen in Nederland, schattingen liggen op 360 tot 440 broedparen al is de trend fluctuerend. De soort is minder zeldzaam dan je zou

Wespindief (foto: Anne van der Zijpp)

denken. Dit is toe te schrijven aan de nogal verborgen levenswijze. Het leefgebied is dat van grote, bosrijke gebieden op de hogere zandgronden in het midden en oosten van Nederland. De nesten (bij voorkeur in sparren) zijn moeilijk te vinden. Open plekken worden afgespeurd op nesten van wespen, bijen en hommels. Deze worden uitgegraven op zoek naar larven. De washuid op de snavel en kop beschermt de vogel tegen de insectensteken. Ook worden amfibieën, reptielen, sprinkhanen en soms jonge vogels verschalkt. Wespindieven arriveren eind april tot begin juni in Nederland vanuit hun Centraal-Afrikaanse overwinteringsgebieden en keren daarheen terug in augustus/september.

Wandeling Lettelberterpetten – Leo Stockmann

Op 24 mei wandelden we met een groep door de Lettelberterpetten. Een moerasbos van zwarte elzen met dichtgegroeide petgaten en daarbuiten meerdere nieuw gegraven petgaten zijn de kenmerken van het gebied. Vanaf de uitkijktoren Veenman is er een mooi overzicht over de noordelijke oeverlanden van het Leekstermeer. Vanuit de vogelkijkhut Olle Mart aan de oostzijde heb je uitzicht over een mooie vrij nieuwe waterplas, waarbij ook een grote wand met nestelgaten voor de oeverwaluw is aangelegd.

Het Petgatenpad door de Lettelberterpetten (foto: Leo Stockmann)

We zagen o.a. kuifeend, slobbeend, krakeend, wilde eend met 10 kuikentjes en enkele oeverzwaluwen. Roelof zag nog een ijsvogel. Door het moerasbos loopt een in 2020 ‘door de bevolking afgedwongen’ 250 meter lang vlonderpad (het Petgatenpad) om zo het bos te kunnen beleven.

Vanwege de Leekstermeerwandeltocht waarvan de vele deelnemers ongelukkigerwijs (o.i. onnodig ook!) het vlonderpad gebruikten

moesten de meesten van onze groep het pad links laten liggen en een andere route kiezen. Maar met ons achten kwamen we weer gelijktijdig bij de beheerboerderij van Het Groninger Landschap aan. Daar liet beheerder Bert Speelman ons een paar (dode) zeggenkorfslakjes zien die in het gebied leven. Dit enkele millimeter grote, maar zeldzame slakje is wettelijk beschermd.

Een nieuw petgat, leefgebied voor de zeggenkorfslak (foto: Leo Stockmann)

Jaarmarkt: steenuil, slak en spelplezier! – Daniëlle Visser

Op zaterdag 14 juni stonden we met de IVN-stand op de jaarmarkt, en wat een dag was het! De zon scheen volop en het was heerlijk warm, een perfecte dag om mensen te ontmoeten, kennis te delen en samen te genieten van de natuur.

Onze stand werd goed bezocht. Er kwamen veel geïnteresseerden langs voor een praatje, en er was bijzondere aandacht voor de steenuilenkast die we hadden opgesteld. Ook hadden we een opgezette roerdomp meegenomen. Deze mysterieuze moerasvogel, die je zelden in het echt ziet, maakte veel indruk op het publiek. Sommige bezoekers stonden er verwonderd naar te kijken, een mooi moment om meer te vertellen over de bijzondere natuur in onze omgeving.

De IVN-stand op de Eelder jaarmarkt (foto: Saskia van Rouveroy)

Voor de jongere bezoekers hadden we een natuurlijk boter-kaas-en-eieren-spel, gemaakt van stokjes en schelpen. Een eenvoudig spel dat zorgde voor vrolijk spelplezier. Onze vrijwilligers waren niet te missen: in hun herkenbare IVN-groene polo's straalden ze enthousiasme en betrokkenheid uit. Dankzij hen verliep de dag soepel en gezellig!

Een echte publiekstrekker was de slakkenwedstrijd. In een glazen

aquarium krioelden tientallen slakjes en bezoekers mochten raden hoeveel er precies in zaten. Maar liefst 74 volwassenen en kinderen waagden een gokje. De juiste hoeveelheid? 109 slakjes! Twee deelnemers zaten er maar één naast met hun gok van 110: Nore en Thijmen. Nore heeft haar prijs inmiddels in ontvangst genomen, maar Thijmen heeft zich nog niet gemeld. Dus, Thijmen—als je dit leest: kom je prijs nog ophalen!

Nore krijgt haar prijs uit handen van Daniëlle (foto: Saskia van Rouveroy)

Extra leuk: we mochten op deze dag maar liefst 7 nieuwe leden verwelkomen! Een prachtig resultaat waar we enorm blij mee zijn. We kijken terug op een geslaagde dag vol verbinding, verwondering en natuurlijk plezier over de natuur. Tot volgend jaar!

Excursie gierzwaluwen kijken – Leo Stockmann

Vanuit IVN Eelde-Paterswolde zijn vanaf voorjaar 2008 tot in 2024 in ons dorp tientallen broedkasten voor de gierzwaluw aan huizen opgehangen. Daarvoor werd in de beginjaren regelmatig een hoogwerker ingezet, later was een uitschuifladder veelal voldoende vanwege de lagere ophangposities van de kasten. Kasten dienen als vervanging van verloren gegane broedlocaties onder dakpannen. Vaak verdwijnen die bij herstel van mankementen aan het dak.

Vrijdagavond 27 juni om 19.30 uur verzamelden zich 15 personen op het Novaplein om door Saskia van Rouveroy en Leo Stockmann voorgelicht te worden over het IVN-project gierzwaluwen, over de levenswijze van de soort zelf en waarbij ook een opgezette gierzwaluw (in vlieghouding) van nabij bewonderd kon worden. Aan het gierende geluid dat de vogel in vlucht maakt (luid srie-srie-srie) ontleent de soort zijn naam.

Gierzwaluw met volle krop met voer voor jongen (foto: Anne van der Zijpp)

Aan de noordzijde van de flat op het Novaplein hangen vijf kasten, opgehangen in 2008. Hoewel aanvankelijk geen gierzwaluw te horen en te zien was vloog er zo maar ‘uit het niets’ een vogel met hoge

snelheid op een kast af en verdween erin, even later nog een exemplaar in een andere kast. En er was ook een uitvlieger. Je moet geconcentreerd blijven kijken, het in- en uitvliegen is in een flits gebeurd.

Tijd om per fiets naar een andere locatie te gaan. De route ging langs kasten aan huizen in de Raadhuislaan, Prins Bernhardlaan, Koningin Julianalaan, Beethovenlaan, Hooiweg (parallelweg) om te eindigen aan de Anemoonweg. Op elke locatie zagen we in- en uitvliegers. In de loop van de avond zagen we ook steeds meer kleine groepen gezamenlijk al gierend door de lucht vliegen, hoog dan wel laag. Een fascinerend schouwspel. Ook kon vastgesteld worden dat het project gierzwaluwbroedkasten een succes is. Vogelbescherming Nederland verleende voor het maken en de aanschaf van de kasten subsidie.

Kijken naar de in- en uitvliegende gierzwaluwen aan de Raadhuislaan (foto: Leo Stockmann)

(Dit artikel stond ook in *Dorpsklanken*, 2 juli 2025.)

Wandeling Noordsche Veld – Leo Stockmann

Op 30 augustus wandelden we met ons tieners door een landschap met hoge natuur- en archeologische waarden. Door een landschap waar rond 50.000 jaar geleden nog Neanderthalers rondliepen en waar tegenwoordig nog steeds gebruiksvoorwerpen van hen (o.a. vuistbijlen) gevonden worden.

Het was lekker wandelweer. Bos, graslanden van het beekdal van het Oostervoortsche Diep, houtsingels, zandpaden, akkers en een groot open oppervlak van struikheide en pijpenstrootje (met daar gelegen grafheuvels) vormden de aankleding van de paarse route. Met een eindje extra lopen bezochten we ook het wat verzonken liggende hunebed D5, een aandenken van de trechterbekercultuur.

Hunebed D5 (foto: Leo Stockmann)

Uiteraard was er aandacht voor allerlei natuurverschijnselen. Een selectie: geel nagelkruid, bijvoet, dubbelloof (een varen), zwart tandzaad, satijnen knoopjesgallen, ananasgallen, knikkergallen,

viervlekwiwebspin, uitwerpselen van een egel, rode naaldaar, hanenpoot (grassoort), enkele mierenhopen langs een zandpad, muizenoor, tormentil, grasklokje en mestkevers op het zandpad door de heide. Er was weinig vogelactiviteit. We hoorden een tjiptjaf, een vink en een grote bonte specht en we zagen in de verte bij het hunebed een biddende torenvalk.

Wandelen langs struikheide en pijpenstrootje (foto: Leo Stockmann)

Weer teruggekomen bij ons vertrekpunt, de Natuurplaats Noordsche Veld sloten we na een halfuurtje gezellig napraten de excursie af.

Bezoek aan de Bongerd Groote Veen – Leo Stockmann

Een extra oproep aan onze leden en donateurs leidde snel tot een volgeboekte excursie op zaterdag 13 september. 20 mensen konden er mee, 17 kwamen tenslotte naar de Bongerd Groote Veen toe. De excursie in eigen dorp bleek een schot in de roos. Eigenaar Kees-Jan Antuma was een enthousiast en boeiend verteller over de historie van de grote boomgaard, het gebruik van allerlei benodigde gereedschappen voor snoei- en plukwerk, gazonbeheer (tegenwoordig met robotmaaier), en inzet van honingbijen voor bloembestuiving. Er worden geen bestrijdingsmiddelen gebruikt. Het beheer is hobbymatig, wat niet optimaal is volgens Kees-Jan. Dit jaar was er helaas een hele slechte oogst, in tegenstelling tot enkele jaren geleden. Dat is een bekend verschijnsel. Bij de rondgang door de boomgaard was er aandacht voor de vele soorten fruitrassen, appels, peren, pruimen en ook een reuzenwalnoot.

Aan het eind kregen we elk een potje pruimenjam (Belle de Louvain, Amaretto) uit de oogst van 2024 mee, en dat werd erg gewaardeerd. Informatie over de Bongerd Groote Veen vindt u op hun website.

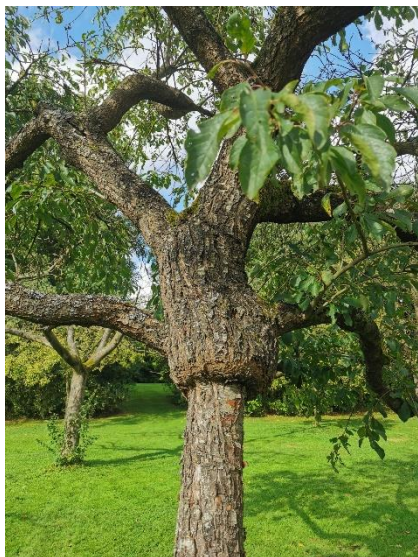

Drentse Bellefleur

Goudreinetten

Een zichtbaar geënte boom

Reuzenwalnoot

(Foto's: Leo Stockmann)

Gezellige en geslaagde maaidag Bijenbos – Leo Stockmann

Vanaf de inrichting van het Bijenbos aan de Helmerdijk in 2016 (aanplant van struiken en bomen) worden de tussenliggende stukjes gras-kruidenvegetatie jaarlijks gemaaid door de Zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen. Dit jaar was dat op zaterdag 20 september. Vrijwilligers van IVN Eelde-Paterswolde en van IHP (Imkersvereniging) harkten het gemaaide bijeen en deponeerden dat op bulten bij de twee toegangen naar het bos. Vandaar wordt het afgevoerd.

Maaien met de zeis is een stil gebeuren en natuur- en milieuvriendelijk. Vele kikkers tussen het gras konden voortijdig worden opgemerkt en naar een veilige plek gebracht. Bijzonder waren ook de waarnemingen van een grote kruisspin, een wespspin en de gele knotszwammen.

In de middagpauze was er heerlijke pompoensoep te eten, gemaakt door de tienjarige tweeling Tommer en Jesper!

*Pompoensoepmakers Tommer en Jesper
(foto: Leo Stockmann)*

Slootjesdagen: kleine beestjes, groot plezier! – Saskia van Rouveroy

Water, vissen, netten en kleine beestjes: een ideale combinatie! Voorjaar 2024 blies een groepje IVN'ers, bestaande uit Jolanda van den Bosch, Sjoerd Jansma, Roel Rijskamp, Leo Stockmann en Saskia van Rouveroy de Waterbeestjes-activiteit nieuw leven in. En met succes. Dus in 2025 planden we deze wederom in. En om deze activiteit nog wat breder aan te bieden organiseerden we deze ook voor basisschool De Veenvlinder, in de vijver bij Groote Veen (juni). Het paste bij hen mooi in het schoolthema over Leefomgeving, Water, Milieuvervuiling, Leven en Dood dat school een aantal weken bezig hield. Bovendien probeerden we dit jaar ook, buiten het landelijke IVN Slootjesproject om, een waterbeestjesmiddag in de zomervakantie. En gelukkig kregen we voor alle drie activiteiten genoeg enthousiaste IVN-vrijwilligers bij elkaar!

Bij de vijver in het Groote Veen (foto: Saskia van Rouveroy)

Bij de voorbereidingen bleek dat de landelijke organisatie van het IVN een mooie zoekkaart had gemaakt, waarvan ook op posterformaat een bestand op te vragen was. Dus lieten we een prachtige vinyl spandoek van de zoekkaart maken. Uiteraard veel meer bestand tegen regen en water dan de papieren zoekkaarten die we altijd uitdelen. Maar ook op mooi groot formaat waardoor ook de jongste deelnemers die nog niet kunnen lezen op zoek gaan naar een plaatje van het beestje dat op het gevonden beestje lijkt. Het is een aanwinst waar we nog zeker meer gebruik van zullen maken!

Het idee van de waterbeestjesactiviteit is simpel: we geven de kinderen (het liefst per groepje van twee) een lage witte plastic bak en een klein emmertje. Met het emmertje gaan ze eerst water halen om een laagje water in de grote bak te doen. Daarna mogen ze met een schepnet voorzichtig langs de kant, vlak over de bodem en door de vegetatie heen en weer bewegen. Het schepnet moeten ze vervolgens voorzichtig legen door het in het water in de bak om te keren. Met behulp van een loeppotje, de zoekkaart en onze vrijwilligers gaan ze dan op zoek naar beestjes en proberen die op naam te brengen.

Bij de Symphonievijver (juni) troffen we aanvankelijk vooral kleine beestjes, met lichte teleurstellingen bij de kinderen tot gevolg. Totdat we steeds grotere beestjes vonden en er keverlarven, kikkers en visjes gevangen werden! Bij een opmerkelijke, doch uiterst kleine vondst, werden we geholpen door één van de aanwezige vaders: karperluis. Door niemand van ons gezien, en ook niet op de zoekkaart. Maar wel een leuke vondst. Omdat Jolanda deze dag verhinderd was sprongen Rutger Hiemstra en van IVN Zuidlaren Harma Schipper bij. Dank aan beiden!

De groep van De Veenvlinder bestond uit kinderen van groep 5 t/m 8 die deze activiteit hadden gekozen uit een groot aantal workshops.

Saskia gaf in de klas een korte inleiding over waterbeestjes en Jolanda gaf uitleg over de werkwijze bij het vangen van de waterbeestjes. In het water van de vijver van Groote Veen werden veel larven van waterjuffers en libellen gevonden, maar ook bloedzuigers. Dit tot schrik van een aantal meisjes. Zeker toen de bloedzuiger ook heel goed uit de bak bleek te kunnen kruipen! Gelukkig was er een dappere jongen die zich over het beest ontfermde en 'm met een plastic lepel steeds terug in de bak deed.

Meester Sven keek met volle tevredenheid toe hoe de kinderen met schepnet, bak en zoekkaart aan de slag gingen. Het was gelukkig prachtig weer en ondanks de grote groep kinderen (26!) geen onvertogen woord, iedereen deed volop mee. Een hele mooie gelegenheid om kinderen met natuur kennis te laten maken en te laten zien wat het IVN doet.

Bij de derde slootjesdag (Symphonievijver, augustus) hielpen twee kersverse leden mee: Margot Mul, voormalig basisschooljuf, en Rachel van der Kaaij, bioloog. Twee uitstekende aanwinsten die met groot enthousiasme en plezier de kinderen begeleidden! Ook Karin Bokma kwam ons helpen en nam plaats bij het spandoek om kinderen mee te nemen in het determineren van de vondsten. Alhoewel we constateerden dat we minder beestjes leken te vinden dan in juni, bleken de kinderen nét zo gemotiveerd om op zoek te gaan. Sommigen deden de volle twee uren mee!

Ik kan wel zeggen: voor klein én groot steeds weer een geslaagde activiteit. Dank aan Sjoerd en Jolanda die bij alle drie activiteiten zorgden dat alle spullen op de plek kwamen en weer terug naar de IVN-opslag in het Natuurhuis in de Vosbergen!

Overzicht (vermoedelijk niet compleet) van gevonden waterbeestjes

	Vijver Groote Veen 3 juni	Symphonie vijver 7 juni	Symphonie vijver 20 augustus
Bloedzuiger	X		
Bootsmannetje	X	X	
Geelgerande watertor	X		
Groene kikker	X	X	
Karperluis		X	X
Kikkervisje	X		
Kokerwaterjuffer		X	
Libellenlarve	X	X	X
Modderkever	X		
Muggenlarve		X	
Schaatsenrijder		X	
Schrijvertje		X	
Staafwants		?	X
Waterjuffer larven	X	X	X
Watermijt	X		X
Waterpissebed		X	
Waterspin	X	X	X
Zwemwants	X		

Bootsmannetje (foto: Saskia van Rouveroy)

Nachtvlinderexcursie Vlinderkampje – Leo Stockmann

Nachtvlinderdeskundige Theo de la Ruelle uit Finsterwolde verzorgde op 23 augustus de nachtvlinderexcursie die 's avonds om 20.30 uur op het Vlinderkampje begon. Er waren 23 personen op de excursie afgekomen. Theo begon met een mooie lezing over nachtvlinders (micro's en macro's), dagactieve nachtvlinders en het verschil tussen dag- en nachtvlinders.

Nu werd het spannend. Hoeveel en welke soorten en zouden zich laten verleiden op het door ledlicht beschenen scherm te komen? Apps als obsidentify op de smartphones brachten de soorten veelal op naam. De uiteindelijke vangst viel met 24 soorten wat tegen. Meerdere hoornaars kwamen trouwens ook op het licht af. Om middernacht is gestopt. De verwachting dat zich nog enkele pijlstaarten zouden laten zien was nihil, omdat het al vrij koud geworden was. Restte ons nog het opruimen van de benodigde materialen. Stroom voor de ledverlichting werd aangeleverd vanuit de nabijgelegen boerderij van de heer Smid. Waarvoor dank.

Op de nachtvlinderexcursie van 17 juni 2022, ook in het Vlinderkampje, zijn eerder **65 soorten** waargenomen. Toen is er tot 01.00 uur gekeken. Zie verslag in Groen, najaar 2022 (vindbaar op onze website).

Beukeneenstaart

Zwarte-c-uil

Koperuil

Gele oogspanner

(foto's nachtvlinders: Theo de la Ruelle; foto excursiegroep: Leo Stockmann)

Soortenoverzicht nachtvlinders Vlinderkampje

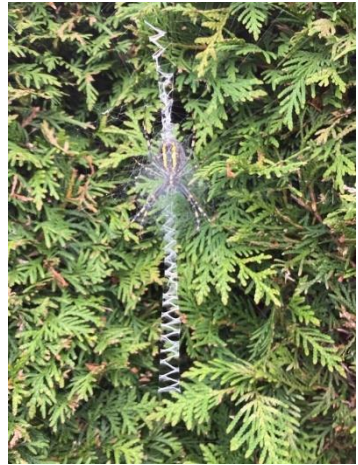
- **Samenstelling Theo de la Ruelle**
- **23 augustus 2025**

1. Beukeneenstaart - *Watsonalla cultraria*
2. Brandnetelbladroller - *Celypha lacunana*
3. Bruine grijsbandspanner - *Cabera exanthemata*
4. Bruine snuituil - *Hypena proboscidalis*
5. Gele oogspanner - *Cyclophora linearia*
6. Gepijlde micro-uil - *Schrankia costaestrigalis*
7. Gewone biesbladroller/schijnbiesbladroller - *Bactra lancealana/lacteana*
8. Gewone breedvleugeluil - *Diarsia rubi*
9. Groente-uil - *Lacanobia oleracea*
10. Grote worteluil - *Agrotis ipsilon*
11. Haarbos - *Ochropleura plecta*
12. Huismoeder - *Noctua pronuba*
13. Kleine groenbandspanner - *Colostygia pectinataria*
14. Koolbandspanner - *Xanthorhoe designata*
15. Koperuil - *Diachrysa chrysitis*
16. Rode eikenlichtmot - *Acrobasis tumidana*
17. Stro-uiltje - *Rivula sericealis*
18. Strooiselmot - *Endotricha flammealis*
19. Taxusspikkelspanner - *Peribatodes rhomboidaria*
20. Variabele grasmot - *Agriphila tristella*
21. Vierbandspanner - *Xanthorhoe ferrugata*
22. Weegbreemot - *Pyrausta despicata*
23. Zuidelijke stofuil - *Hoplodrina ambigua*
24. Zwarte-c-uil - *Xestia c-nigrum*

Natuurberichten – natuurberichten – natuurberichten

Web met een stabilimentum van een wespspin – Martha Veldkamp

Dit zag ik vorig jaar voor het eerst en dit jaar zag ik een groot exemplaar in de tuin. Het web heeft een brede, witte zigzagstrook die in het midden doorloopt, een zogenaamd stabilimentum, waarvan de functie onduidelijk is. Paren is een gevaarlijk spelletje voor mannetjes; ze wachten aan de rand van het web tot het vrouwtje verveld is en maken dan gebruik van de zachte kaken van het vrouwtje om te paren.

Spechtennest in boomrestant Vosbergen – Fred van der Noord

Prachtig te zien is een voormalig spechtennest met ronde bodem. Wat een werk zal de vogel eraan hebben besteed om zijn nageslacht te kunnen verwelkomen. Bij veel spechtensoorten, zoals de Grote Bonte Specht en de Groene Specht, hakt het mannetje het meeste werk van het uithakken van de nestholte. De nestholte wordt gebruikt om in te broeden en de jongen op te voeden.

Natuurberichten – natuurberichten – natuurberichten

Zwartvoetkrulzoom – Annelies Tuttel

Tijdens een wandeling op 24 augustus bij de Zandspeelplaats bij Elp kwam ik deze grote, zo'n 20 x 10 cm., paddenstoel tegen. Aan de ingekrulde rand te voelen dacht ik

direct al aan een krulzoom maar met hulp van het spiegeltje zag ik de mooie wat fluweelachtige donkerbruine voet! Het is dus de zwartvoetkrulzoom (*Tapinella atrotomentosa*). Hij stond op een oude stomp van een den. Dit is voor mij de tweede keer dat ik hem vond. De andere keer is zeker wel 20 jaar geleden. Dus ik was blij verrast.

Onze nieuwe tuin in Lageland – Hielke Kamps

Onze tuin in Lageland voldoet nu, na ruim 3 jaar, aan alle wensen die wij ons gesteld hebben bij de aanleg: speels en insecten- en vogelvriendelijk. Groot was de opwindning toen midden augustus een ijsvogel over de sloot achter in de tuin scheerde. Te snel voor een foto, maar toch. Insecten zijn er volop, en notabene in dezelfde week, een kolibrievlinder en een koevinkje (zie foto).

Opmerkelijke zomereik Schoollaan – Klaas-Jan Westerhof

In de berm voor Schoollaan 33, een markant historisch huisje, staat een oude zomereik met een opmerkelijke, nog duidelijk aanwijsbare insnoering van de communicatie draadleiding van de veldtelefonie van de Canadese bevrijders van april 1945. Kijk ook verder omhoog! Een bijzondere herinnering uit de oorlogstijd. De boom staat ook op de *Lijst van monumentale bomen* van de gemeente Tynaarlo.

Zomereik aan Schoollaan met (detail) insnoering (foto's: Leo Stockmann)

Eigenaardig gevormde berkenzwam in Vosbergen

Zowel Jolanda van den Bosch als Henk van Bergen zagen in oktober 2024 deze berkenzwam en zonden allebei een foto van deze zwam in.

Voedselbos: landbouw én natuur in balans – Jan Willem Wennekes

Aan de Mandelandenweg aan de westrand van Eelde werken wij aan Voedselbos Weeldenis. Op grond die ooit ‘gewoon’ agrarisch grasland was, groeit nu stap voor stap een eetbaar bos. Wij doen dit niet alleen om voedsel te verbouwen, maar ook om te laten zien dat landbouw en natuur elkaar kunnen versterken. En om een plek te creëren waar zowel de natuur als de mens kan herstellen, waar ook natuur en zorg hand in hand gaan.

Wat is een voedselbos?

Een voedselbos is een landbouwsysteem dat de rijkdom van de natuur nabootst. Het idee komt van de bosrand: de plek waar bomen, struiken, kruiden en bloemen samen groeien en de natuur op zijn productiefst is.

Een voedselbos bestaat vaak uit zeven lagen:

hoge bomen (zoals walnoten en tamme kastanjes), lagere fruitbomen (peren, appels, kersen), bessenstruiken (framboos, rode bes), een kruidenlaag (munt, zuring), bodembedekkers (aardbei), wortelgewassen (peen) en klimplanten (druiven, kiwi's).

Deze lagen versterken elkaar. Bomen zorgen voor beschutting, kruiden trekken insecten aan en bodembedekkers houden vocht vast. Zo ontstaat een veerkrachtig ecosysteem dat geen kunstmest of bestrijdingsmiddelen nodig heeft. Alle planten vangen zonlicht en maken biomassa, op die manier accumuleert er steeds meer organisch materiaal op het terrein.

Waarom een voedselbos?

Wij geloven dat voedselbossen een brug kunnen slaan tussen landbouw en natuur. Enerzijds oogsten wij fruit, noten, bessen en kruiden. Anderzijds groeit de natuurwaarde elk jaar. Uit onderzoek

door het NIOO-KNAW blijkt bijvoorbeeld dat voedselbossen een rijk bodemleven en een grote soortenrijkdom herbergen. De ecologische waarde is zelfs vergelijkbaar met die van een regulier bos. Bovendien slaan voedselbossen veel CO₂ op, verbeteren ze de bodemstructuur waardoor water en voedingsstoffen beter worden vastgehouden, en bieden ze ruimte aan vogels, insecten en kleine zoogdieren. Wij merken dat zelf: waar eerder een relatief eenzijdig grasland was, horen wij nu merels, spechten en tjiftjafs, zien we vlinders en scharrelen egels door de begroeiing. Een plek voor mens én natuur. Voedselbos Weelden is ook een ontmoetingsplek. Wij organiseren meewerkdagen, ontvangen vrijwilligers en werken samen met IKC De Westerburcht. Kinderen leren in hun eigen schooltuin midden in het voedselbos hoe voedsel groeit en hoe rijk de natuur kan zijn. Ook ouderen en mensen met een kwetsbare gezondheid vinden hier een fijne plek om actief te blijven en anderen te ontmoeten. Daarnaast wordt er leefstijladvies gegeven door een ervaren huisarts. Zo wordt het voedselbos een sociale én groene oase waar de gezondheid van mens en natuur samenkomt.

Basiskwaliteit Natuur in Drenthe

Ons voedselbos doet mee aan het provinciale project Basiskwaliteit Natuur (BKN). De provincie Drenthe wil hiermee zorgen dat er overal in het landschap een minimale natuurkwaliteit blijft bestaan. Het gaat daarbij niet om zeldzame soorten, maar om leefruimte voor de gewone natuur: mussen, merels, egels en bijen. Weelden is een van de drie pilotlocaties BKN. De komende jaren gaan we enkele ingrepen doen op en hopelijk rondom ons terrein die de basiskwaliteit moeten gaan verbeteren.

Een blik vooruit

Wij hopen dat steeds meer mensen kennismaken met voedselbossen. Het is geen wondermiddel, maar wel een praktische manier om voedselproductie en natuurontwikkeling te verbinden. Wij ervaren

dagelijks dat het kan: landbouw die óók natuur is. Daarnaast hopen we dat we steeds meer een verbinding met de gezondheidszorg kunnen maken. Bewegen in het groen is gezond en op onze plek is veel kennis over een gezonde leefstijl. Als je voorkomt dat je ziek wordt of jezelf zo gezond als mogelijk kan houden, dan heb je daar zelf baat bij, maar de rest van de maatschappij ook.

Een kijkje nemen

Wil je het voedselbos met eigen ogen zien, je bent van harte welkom. Elke vrijdag van 9:30 uur tot 12:30 uur is er een inloop met koffie en thee. Wie wil, mag meehelpen in het voedselbos, maar dat hoeft niet. Gewoon een wandelingetje maken of ergens gaan zitten mag ook. Een voedselbos moet je eigenlijk beleven met al je zintuigen! Dus voel je welkom aan de Mandelandenweg 5A.

Tuinhelp of tuinadvies nodig?

Sinds 2022 werk ik als tuinvrouw en help mensen met het onderhoud van hun tuin. Maar u kunt mij ook inhuren voor tuinadvies, als u uw tuin op een duurzame manier aantrekkelijker wilt maken voor insecten, vogels en allerlei ander leven. kortom: voor meer biodiversiteit! Met mijn opleiding als ecooloog en levenslange tuin-ervaring help ik u graag!

Groene groeten, Saskia van Rouveroy
- Leve Mijn Natuurlijke Tuin -

U kunt mij bellen 06 - 15 695 056
of mailen serouveroy@hotmail.com

SIL'S & DASILVA
SPETTERENDE DAMESMODE

Sandwich | Dept | Bandolero | Espresso | Tramontana | Súpertrash | 30 Feet | Nick-Jeans | Zizo Jeans | Marshmallow | By One
Wings of Wonders | Anna Parker | Malvin | Studio Ameloes | Post X-change | Fab | Pastry | Sneakers

www.silsmode.nl

DIERENSPECIAALZAAK

ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde

**Hengelsport-Voeders-Zaden
en Dierbenodigdheden**

www.rolfesdierenspecialzaak.nl

HET EKO HUIS

BIOLOGISCH WINKELN

Hoofdweg 77b*, Eelde

*aan parkeerplaats Kerkhoflaan

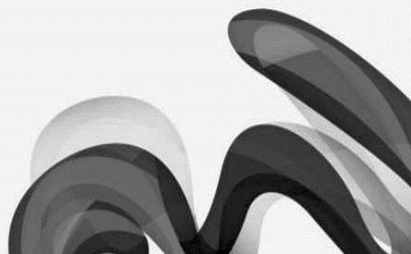
FYSIEK DE BAAS

fysiotherapie

Industrieweg 1 • 9765 BL Paterswolde

Telefoon 050-3090599

Email info@fysiekdebaas.nl

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

"De warme bakker:

voor wie van lekker brood houdt"

Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

fair met flair

wereldwinkel

Hoofdweg 157a
9765 CB Paterswolde
Tel: 06-29325278

www.wereldwinkelpaterswolde.com

VOS VISION OPTIEK

**Het adres voor de mooiste brillen
en de beste oogzorg**

**Specialist in oogmetingen,
optometrische oogonderzoeken,
contactlensaanpassingen en
CBR oogkeuringen (oogarts)**

Ons team bestaat uit:

2 optometristen (HBO) - 1 oogarts (CBR-keuringen)
1 opticien-contactlensspecialist - 2 assistent-opticiens

**KOM KIJKERS
KIJKEN**

Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist

Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●]

Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

Ketelaar Kroon Accountants & Belastingadviseurs

Groningen

Griffeweg 97 - 6
9723 DV Groningen
T (050) 313 05 47
K.v.K. 02080757

Paterswolde

Jan Pelleboerplein 1
9765 BR Paterswolde
T (050) 309 02 33
K.v.K. 04086638

Stadskanaal

Lilienthalplein 1
9501 XP Stadskanaal
T (0599) 62 18 18
K.v.K. 02332656

GNA

PRINT · DRUK · SIGN

G. VAN ARK | HAREN

**wij staan
voor u klaar**

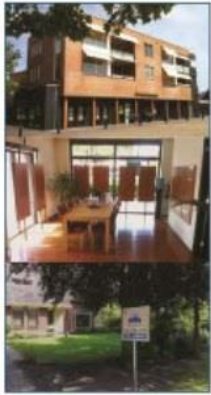
Kerkstraat 32, Haren | 050-5347447 | info@drukkerijvanark.nl

Huizing Totaal Advies
makelaardij · verzekeringen · hypotheek

Jan Pelleboerplein 17
Eelde-Paterswolde
Telefoon 050-3096818
info@huizingtotaaladvies.nl
www.huizingtotaaladvies.nl

**Autoschade Herstel
Van Kalker bv**

Ieder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE

T 050 309 25 16
M 06 504 002 00

info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

**MULDER
EELDE**

INSTALLATIETECHNIEK

Loodgieterswerken Dak & Zinkwerk Electriciteitswerken	Verwarming & Onderhoud Sanitaire Installaties Duurzame Energie
Hoofdweg 92	(050) 309 13 21

Natuurlijk zondag geopend vanaf 9 uur

maandag t/m zaterdag:	8.00 - 21.00 uur
zondag:	9.00 - 18.00 uur

Winkelcentrum Paterswolde

Hoofdweg 202, 9765 CK Paterswolde | www.ahpaterswolde.nl | facebook.com/ahpaterswolde

Gall & Gall
SINCE 1884

Etos

Onze werkgroepen

Vogels	P. Feenstra, M. Hols, B. van Manen, E. van Abs, J. Meeder, J. Nienhuis, J. Poel, A. Ellen, H. Kamps, L. Stockmann, W. Zandt, A. v/d Zijpp, N. Smeenge, E. de Boer, R. Rijskamp, G. Brink, F. van der Noord, Th. Bouwman, R. Dantuma, A. de Graaff, R. Maring, A. Houben
Planten	T. v.d. Berg, C. de Graaf, F. Wilkens, L. Stockmann, L. van Brakel, S. Jansma, J. Schulte
Brom	A. AB, T. v/d Berg, S. Jansma, J. Rozema, P. Kwast (<i>IVN Vries</i>)
Jeugd	M. de Boer, S. Jansma, E. de Boer, M. Sanders, J. v/d Bosch, L. AB, K. Bokma, H. Schipper, K. Reinders, J. Madern, A. Heerdink, R. Rijskamp
Vlinderkampje	T. v/d Berg, B. v/d Velde, P. Druiven, A. v/d Zijpp, F. Wilkens, E. de Boer, J. Polling, J. Grootveld, R. Duurkens, J. Rozema
Bijenbos	L. Stockmann, B. Kruit (Imkervereniging Haren-Paterswolde)
Wandelroute Vosbergen	J. Polling

Communicatie

Publiciteit	Leo Stockmann, Aafke Ellen
Websitebeheer	Henk von Eije, Aafke Ellen
Facebook beheer	Saskia van Rouveroy
Website	http://www.ivn.nl/afdeling/eelde-paterswolde
Redactie Groen	Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com
Vormgeving Groen	Jannie Rozema
Distributie Groen	Lideke Jorritsma
Advertenties	Henk von Eije

Eelde-Paterswolde